

فیدرالیزم

تییینی و سهرنج له ژبر روژنایی قانونی هه لیسورانندی عیراق بۆ قوئاخی گواستنه وه

شه فیقی حاجی خدر

قسه ی له سهر نییه که گزرا نکاری سهره کی له قانونی به پیره بردنی دهوله تی عیراق بۆ قوئاخی گواستنه وه له گه ل دهستوره کانی پیش خۆی به هه میشه یی و کاتیه کانه وه، به رژیمی پاشایه تی و کۆماریه وه داننا نه به سهره تای فیدالیزم. ئه وه سهره تایه ش وه ک ره چاوده کرا له گه ل هه ندی سهره تادا ده بوایه له دیباجه که شدا هاتبا، که چی دیباجه که به لایدا نه چووه. بۆ نمونه که دیباجه ی دهستوری ئالمانی فیدرال ده خوینتیه وه نه ک هه ر له دیباجه که ناوی فیدرال هاتوه به لکو له پال ویتا کردنی دهوله ت به ئالمانی فیدرال له نیو دیباجه که یدا ناوی هه ر 16 دهوله ت (دهوله تۆکه ی) پیکه یته ری فیدراله که هاتوه. که چی له بری ئه وه "یه کیتی نیشتمان" زیاتر به لای قانون دانهرانی عیراقیه وه گرنگ بووه. ئاخه ر دیباجه که وه ک ده روزه یه ک بۆ دیار کردنی سهره سکوتی دهوله تی نۆژه نکراو ئه وه خاله گه وه رداره نادرکینتی که ئاینده ی به رچاوی به یه که وه بونی عیراقی له سهر به نده، واته شیوازی فیدرال. له پرووی قانونی دهستوریه وه سه شیوازی دهوله ت هه ن دهوله تی ساده (که ناوه ند سه نترال و لامه رکه زیش دیسینترال ده گریته وه)، دهوله تی فیدرال و دهوله تی کۆنفیدرال. هه رییه که له و شیوازه هه م به ناوی دهوله ته که وه هه م به دیباجه ی دهستوره که وه دیاره. به لام له قانونی ناوبراوی عیراقیدا ته نها یه که مه که یان دیاره. به گه رانه وه بۆ ئه وه پیره ره قانونیه ده بی ئه وه بلیین کاتیک سیاسه تمه دارانی عیراق باس له فیدرالیزمی دهوله تی عیراق ده که ن یه کسه ر ئاوه لئاوی (الموحد) ده خه نه پال، وه ک ئه وه ی واژه ی فیدرال ئه وه واتیه نه داته ده ست. بیگومان ئه وه ش له نه ریتی سه نرتالیزمیته دهستوری 1925 تاروخانی رژیم و دهوله تی عیراقه وه هاتوه، دیاره به ئاسانی ناتوان خۆی لی ده رباز بکه ن.

زۆر جارن سه باره ت به چۆنیه تی سهره لدان و پیکه اتنی دهوله تی فیدرالی ئه وه باس ده کری که چه ند دهوله تیک یان دهوله تۆکه یه که ده گرن و سیستمی فیدرالی له نیو خۆیاندا پیکدینن. بۆ نمونه هینانه وه ش په نا ده به نه به دهوله ته فیدرالییه کانی وه ک ولاته یه کگرتوه کانی ئامریکا، که نه دا، ئالمان، هند، بی ئه وه ی ئه وه ش باس بکری که پهنه وانه شی هه رپاسته. ئه وه بانگه وازه ش زیاتر بۆ ئه وه یه بگوتری عیراق ئه وه زه مینه ی نییه، چونکه یه ک دهوله ته. له به رامبه ر ئه وه دا نمونه ی ئه وه هه یه که دهوله تی ساده و سه نترال به ره و دهوله تی فیدرالی هه نگاوی ناوه و نمونه یه کی تائیسناش زیندوو نیشان ده دا، وه ک ولاتی به لیژک. هه وره ها ولاتی چیکوسلواکیا پیش له یه ک جیا نونه وه ی. ئیسناش شانشین ئورده ن ده یه ویت سیستمیکی وا بیئیته کایه که

له فیدرالیزم بچئ. که واته له رووی نمونه هه بوونیشه وه ئه رگومیتتی دژه فیدرالیزمی عیراق بی ئه رزش ده میتیتته وه به وهی ده ولته تی ساده به ره و فیدرالیزم پیشینه ی قانونی نییه. بیجگه له وه ده بی ئه وهش بگوتری که هه ر سیستمیکی فیدرالی تاییه تمه ندی خۆی هه یه، واته تاکه نمونه یه ک یان چه ند نمونه یه کی راچه ته داری به رده ست نین تاکو به پیشه نگ بگیرین.

قانونی به پڕۆه بردنی ده ولته دوا ی دیباچه و به سی ماده ئه نجا له ماده ی چواره مدا دیتته سه ر پیناسه کردنی سیستمی فه رمانه روا به م شیوه ی خواره وه ده یناسیتتی "سیستمی فه رمانه روا له عیراقی کۆماریدا فیدرالی، دیموکراسی و فره لایه نییه، ده سه لات له نیوان حکومه تی فیدرال و حکومه ته کانی هه ریم و پارێزگاگان و شاره وانیه کان و به پڕۆه رایه تییه ناوخۆیییه کان دابه ش ده کری. سیستمی فیدرالیش له سه ر بنه ما راستیه کانی جوگرافی و میژوو ییه وه جیا کردنه وه ی ده سه لاته کانه له سه ر بنه مای بنه چه و ره گز و ئه تن و نه ته ویی و ئابینرا (مه زه ب) نییه".

له سه ر ئه و ماده یه کۆمه لئ تییینی هه ن، ئه و سه رنج و تییینیانه ش جاروبار له گه ل ماده کانی دواتر تیکه لکیش ده بن.

جاری له به راییه وه ماده که وینای سیستمی فه رمانه روا ی عیراقی کۆماری به فیدرال و دیموکراسی و فره لایه نی ده کات. واته فیدرالیه که به سیستمی حوکم ده به ستیتته وه نه ک به پیکهاته ی ده ولته. خۆ گه ر ده ولته ش له رووی پیکهاته کانی شیته ل بکری ده گوتری ده ولته له سه ر سی دینگه وه ستاوه که خه لک (گه ل-نه ته وه)، خاک (روبه ره جوگرافیه سنورداره که)، له گه ل سه رداریتی که ده سه لاتی سیاسی ده گریته وه، هه رچه نده هه ندئ له قانونناسان دانپیدانانی نیوده ولته تیش وه ک دینگه ی چواره م بۆی زیاد ده کن. ئه وسا گه ر بیینه وه سه ر ماده ی سه ره وه ده بیین فیدرالی هه روه ک دیموکراسی و فره لایه نی ده کاته ئاوه لئاوی سیستمی حوکم، واته ده سه لاتی سیاسی. فیدرالی لیره دا ناکاته وه سفی ده ولته هه روک کۆماریتیه که ده کاتی. که فیدرالیزم بۆ ده سه لاتی سیاسی بی که واته به پنی گۆرینی سیستمی حوکم ده کری فیدرالیه که ش به لاوه بنریت، چونکه خاک و خه لک ناکه ونه به رحوکمی فیدرالیی. ئه وه ی جیی سه رنجه هه ر رسته ی دواتر زیاتر مه به ستی فیدرالیتی سیستمی حوکم روونده کاته وه، کاتیک ماده که ده که ویتته خۆروونکردنه وه به وه ی ده سه لات له نیوان حکومه تی ناوه ند و حکومه ته هه ریمیه کان و پارێزگاگان و شاره وانیه کان به پڕۆه رایه تییه ناوخۆیییه کان دابه ش ده کری. لیره دا ئه وه ی قانونه که به ناوی حکومه ته هه ریمیه کان و پارێزگاگان و شاره وانیه کان ناویان ده بات ناکاته ئه و پله یه یی که ده ستوره فیدرالیه کانی جیهان به پیکهاته کانیا ن به ده ولته و ده ولته تۆکه یان ولایه ت ناوده بن. به لای منه وه هۆیه که ی بۆ ئه وه ده گه رپته وه که هیشتا قانون

دانه‌رانی عیراق خویان له مۆته‌که‌ی بیروکی یه‌ک ده‌ولته‌ی و سه‌نترالیزم رزگار نه‌کردوه. فیدرالیزم له‌ده‌ستووری ولاته فیدراله‌کانی جیهاندا هه‌ر بۆ نمونه و به‌س وه‌ک که‌نه‌دا، ئالمان، به‌لژیک، پاکستان، هیندستان... زۆر به‌راشکاوانه به‌ ده‌ولته‌ (به‌له‌خۆگرته‌ی هه‌رسێ دینگه‌کان) گرێدراوه. بۆیه که‌ قانونی به‌رپه‌یوه‌بردنی ده‌ولته‌ ئاوا به‌کزی له‌و ماده‌یه‌دا باس له‌فیدرالی ده‌کا مایه‌ی نیگه‌رانیه‌، چونکه‌ ده‌رچه‌ی قانونیانه‌ی چاوه‌نواڕنه‌کراوی لێده‌که‌وتیه‌وه‌.

کاتیکی مرۆ زمانی دوانی سیاسی عیراقی و کورد له‌و سه‌رده‌مه‌ نوێیه‌دا ده‌رباره‌ی پیناس و شیته‌لکردنی چه‌مکی فیدرالیزم ده‌خوینتیته‌وه‌، تێبینیه‌کی زه‌ق که‌ له‌گه‌ڵ ناواخنی قانونیانه‌ی فیدرالیزم یه‌کناگریتیه‌وه‌، ده‌بینی به‌وه‌ی حکومه‌ته‌ پیکه‌ینه‌ره‌کانی عیراقی فیدرال حکومه‌تی فیدرالیین و هی به‌غداش سه‌نترال. که‌چی به‌ده‌قاوده‌قی پێچه‌وانه‌که‌ی راسته‌. پێموایه‌ ئه‌وه‌ش بۆ رزگارنه‌بون له‌بیروکی سه‌نترالیزمییه‌وه‌ ده‌گه‌ریتیه‌وه‌.

ئهو ماده‌یه‌ و دواتریش ماده‌کانی دیکه‌ که‌ باس له‌ دابه‌شکردنی ده‌سه‌لات له‌ نیوان حکومه‌تی ناوه‌ند و حکومه‌ته‌کانی هه‌ریم ده‌کن، یه‌کسه‌ر پارێزگاگان و شاره‌وانیه‌کان و به‌رپۆبه‌رایه‌تیه‌ ناوخۆییه‌کانیش ده‌که‌نه‌ هاوشانی حکومه‌ته‌کانی هه‌ریم. پرسیار لێرده‌دا ئه‌وه‌یه‌ ئایا ده‌سه‌لاته‌کانی ناوبراوان وه‌ک یه‌کن؟ یاخود سیستمی حوکمی فیدرالی وه‌ک ماده‌که‌ ناوی ده‌بات دابه‌ش ده‌بیتته‌ سه‌ر ئه‌وانیش. واته‌ تیکه‌لیه‌کی فیدرالی له‌ هه‌ریمه‌کان و پارێزگاگان و شاره‌وانیه‌کان و به‌رپۆبه‌راتیه‌ ناوخۆییه‌کان دروست ده‌بێ. له‌میژوی ده‌ولته‌ فیدرالییه‌کاندا نه‌ک وه‌ک قانونه‌که‌ ده‌لێت رژیمة فیدرالیه‌کان ته‌نیا یه‌کیتی شوره‌وی پیشوو شیوازیکی وای هه‌بوو که‌ فیدرالیه‌ته‌که‌ی له‌ده‌ستووردا پیکه‌اتبوو له‌ ۱۵ کۆماری سه‌روه‌ر و چه‌ندان کۆمار و هه‌ریم و ناوچه‌ی ئۆتۆنۆمیدار، به‌لام له‌راستیدا هه‌ر ناوه‌ند زāl بوو تا هه‌لوه‌شانه‌وه‌ی. بۆیه‌ ئهو نمونه‌یه‌ هی ئه‌وه‌ نییه‌ لاسایی بکریته‌وه‌.

له‌سه‌ریکی دیکه‌شه‌وه‌ که‌ باس له‌فیدرالی ده‌کری باس له‌هاوسه‌نگی و هاوشانی سیاسی ده‌کری به‌تایبه‌تی له‌ ئه‌نجومه‌نی نوێته‌رایه‌تیکردنی هه‌ریمه‌کاندا، بۆیه‌ نه‌ک هه‌ر ره‌وا گونجاویش نییه‌ فیدرالیه‌که‌ قه‌واره‌ جوگرافیه‌که‌ی ئه‌وه‌نده‌ به‌رتسه‌ک بکریته‌وه‌ که‌ نه‌ک هه‌رپارێزگاگان به‌لکو شاره‌وه‌وانیه‌کان (به‌گه‌وره‌و بچوکیه‌وه‌ چونکه‌ واژه‌که‌ به‌ره‌هایی هاتوه‌) له‌گه‌ڵ به‌رپۆبه‌رایه‌تیه‌ ناوخۆییه‌کان بکریته‌وه‌. دارشتنی ئهو ماده‌یه‌ و ماده‌کانی ۵۳، ۲۲، ۲۱، ۱۵، ۱۰، ۳، ۵۶ زیاتر له‌ سیستمی دیسینترالی (لامه‌رکه‌زی) ده‌چێ تا فیدرالی. دیسینترالییش به‌ دوو شیواز ده‌بێ؛ به‌ ده‌سه‌لاتدان به‌ پاره‌زگا و شاره‌وانیه‌کان وه‌ک یه‌که‌کی جوگرافی کارگێری (ئیداری)، که‌ ئه‌مه‌ دیسینترالی کارگێرییه‌ (لامه‌رکه‌زی ئیداریه‌)، یان لامه‌رکه‌زی پیشه‌یی

که ده‌زگایه‌ک یان ری‌کخراوه‌یه‌ک ده‌سه‌لاتی بدریتی به ره‌چا‌و‌کردنی بازنه‌ی جوگرافی به‌مه‌به‌ستی به‌دی‌هیتانی ئامانجه ره‌نگ بۆ‌پۆ‌ژ‌را‌وه‌کانی.

جینگه‌ی خۆ‌یه‌تی سه‌رنجیک له‌سه‌ر ناوه‌یتانی پارێزگا‌کان و شاره‌وانیه‌کان بده‌ین، چونکه تار‌اده‌یه‌ک به‌هاوشان دانراون. له‌میراتی به‌جی‌ما‌وه‌ی ۸۳ سا‌له‌ی ته‌مه‌نی ده‌وله‌تی به‌یه‌که‌وه‌لکیترا‌وی عیراق پارێزگا و دانانی پارێزگار راسته‌وخۆ له‌ناوه‌نده‌وه‌ بووه و نویته‌ری ناوه‌ندیش بوه. به‌لام گه‌ر شاره‌وانی به‌ریگی‌ی هاوچه‌رخ‌ی دی‌موکراسی بیته‌ فۆرمۆله‌کردن ئه‌وا ده‌بێ سه‌نگی پارێزگا که‌م بکریته‌وه تا پله‌ی نه‌مان چونکه هی‌مای ناوه‌ندیتیه. بۆیه له‌و به‌یه‌که‌وه‌ گریدانه‌ی حکومه‌ته‌کانی هه‌ریم و پاره‌زگا‌کان و شاره‌وانیه‌کان و به‌رپۆبه‌راتیه ناوخۆیی‌ه‌کان (به‌پیی قانه‌نی به‌رپۆه‌بردن) قانون‌دانه‌ران سه‌رکه‌وتوو نه‌بون. سه‌رنه‌که‌وتوو به‌و ئامانجه‌ی ولاته‌که‌ بکه‌نه ولاتیکی فیدرالی، به‌لام گه‌ر مه‌به‌ست لامه‌رکه‌زی بیته‌ ئه‌وا قسه‌یه‌کی دی‌که هه‌له‌گریت.

هه‌ر هه‌ریمیک له‌چه‌ندان پارێزگا پیک هاتوو، هه‌ر پارێزگایه‌کیش له‌چه‌ندان شاره‌وانی و به‌رپۆبه‌رایه‌تی ناوخۆیی. خۆ گه‌ر مه‌به‌ست له‌ هه‌ریم و پارێزگا و شاره‌وانی ئاشکرا‌بێ، ئه‌وا مه‌به‌ست له‌ به‌رپۆبه‌رایه‌تی ناوخۆ به‌گوێه‌ی قانونی ناوبراو به‌قه‌د ئه‌وانی دی‌که روون نییه.

به‌گوێه‌ی ماده‌ی ناوبراو سیستمی فیدرالی له‌سه‌ر بنه‌مای جوگرافی و دیرۆکییه. لێره‌ش ئه‌و واوه‌ی په‌یوه‌ندی نیوان جوگرافی و میژویی جۆریک له‌ کیشه‌ ده‌نیته‌وه. چونکه جوگرافیا به‌کام پێوه‌ر، پێوه‌ری ئیستای "ئه‌مری واق" یان کامه جوگرافیای دانپێدانراو؟ جوگرافیای ئیداری "۱۸" پارێزگا‌کان وه‌ک بره‌گی (ب) ماده‌ی ۵۲ ناوی بردوووه و به‌و ده‌قه‌ی "سنوری هه‌ر ۱۸ پارێزگا‌کان له‌قوناخی گواسته‌وه به‌بێ گۆرپان ده‌میتنه‌وه". خۆ گه‌ر ئه‌و واوه له‌نیوانیان نه‌بوایه ده‌بوه جوگرافیای میژویی ئه‌وسا راقه‌کردنه‌که‌ی زۆر ئاسانتر ده‌بوو لایه‌نه نه‌ته‌وه‌یی‌ه‌که‌ی هه‌ریمه‌کانیش باشت‌ر ده‌رده‌که‌وت. هه‌روه‌ها به‌پیی ئه‌و واوی په‌یوه‌ندییه ده‌بێ هه‌دوو توخم (جوگرافیا و میژوو) ی تیدا کۆبیته‌وه، ئه‌وسا وه‌ک هه‌ریمیکی فیدرال ددانی پێدا ده‌نریت. دیسان دی‌مه‌وه سه‌ر واژه‌ی جوگرافیا که‌ پیش میژوه‌که‌ که‌وتوو، ده‌کرێ والیک بدریته‌وه ئه‌و سنوره جوگرافیه (چۆن جوگرافیا‌یه‌ک؟) دواتر پێشینه‌ی میژویی هه‌بیته. گه‌ره‌تابا و میژوو‌ه‌که‌ پیش جوگرافیا که‌وتبا ئه‌وا گومانی تێدانیه‌ی ده‌رفه‌تی شیکردنه‌وه‌که‌ی باشت‌ر به‌ئامانجی نه‌ته‌وه‌یی ده‌هاته‌وه. هه‌ریم یان ده‌وله‌ت (ۆکه) پیکیتنه‌ره‌کانی ده‌وله‌تی فیدرالی بێ ده‌ستنی‌شان‌کردنی سنوره جوگرافیه‌که‌یان له‌ نیو بۆتی ده‌ستوردا کاریکی ناجۆره. چونکه بێ ئه‌و سنور دیارکردنه بازنه‌ی ده‌سه‌لاته‌کان ته‌موژاویه‌کی ته‌واویان ده‌که‌ویتته سه‌ر و ئامانجی خۆیان ناده‌نه‌ده‌ست. بۆ نمونه ده‌ستوری به‌لژیکی

فیدرال له ماده ده کانی 1-5 نهک هر سنوری هر پیمه کانی ده سنیشان دهکا، به لکو هر پیمه کان به گویره جیاوازی کومه لگه یی، نه ته وه یی ته نانه ت زمانیش. بۆ نمونه له ماده ی چوره میدا هاتوه که به لژیک دابهش ده بیته سهر چوار ناوچه ی زمان ناخیوه رانی هۆله ندی، ناخیوه رانی فه رهنسی، ناوچه ی ناخیوه رانی ههر دوو زمانه که که بروکسله له گه ل ناخیوه رانی ئالمانی.

دوادیره ته واوکه ره که ی ماده که دیسان بی تیننی ده رناچی. واوی په یوه ندی دیره که به وشپوه به سه رووی خزی ده به ستیته وه "وه جیاکردنه وه ی ده سه لاته کان له سه ر بنه مای بنه چه و ره گز و ئه تن و نه ته وه و ئاینرا (مه زه ب) نییه" لیره دیسان رژدی که له سه ر ده سه لاته کان هه یه که مه به ست ههر سی ده سه لاته کانی قانوندانان، کارگیچی و دادوهریه که فیدرالیه که لیک ده داته وه نابی بۆ هیچ کام له بنه چه وه ره گز و نه ته وه و ئاینرا بگه ریته وه. که واته بۆ دانیشتون ده گه ریته وه. دانیشتونیش به چاوپوشین له نه ته وه و دین و ئاینزاو به گویره ی سه ره تاکانی دیموکراسی هاوچه رخ زۆرینه ی دانیشتون ده بیه نه وه و حکومت ته شکل ده کن و قانونه کان داده نین. که واته سه ره تای فیدرالیزم مه به سته که ی له ده ست ده دا. لیره ماده که به راشکاوی له سه رته کانیدا دژبه ری خزی تیدا یه. له سه ریک ده لی سیستمی فیدرالی (یه کگرتوی) له سه ر "راسته کانی جوگرافی و دیرۆکیه" له سه ریکی دیکه شه وه خزی له بنه چه و ره گز و ئه تن و نه ته وه و ئاینرا نه بان ده کا. وهک ئه وه ی ئه وانیه ی له چوارچیوه ی عیراقی سیاسیدا ده ژین سه ر به هیچ کامیک له وانیه ی سه رو نه بن. ده کری ئه و تینینیش بده ی که گوتراوه نابی دابه شکردنی ده سه لاته کان له سه ر بنه مای... ئاینرا بی، وه لی نه گوتراوه نابی له سه ر بنه مای دین بی. که ده بوا یه دینیان پیش مه زه ب خستبا. چونکه دین مه زه بیسه ده گریته وه به لام مه رج نییه مه زه ب ده قاوده ق واتای دین بدا.

که قانونه که دی باسی دابه شکردنی ده سه لاته کان ده کات په یوه ندی راسته وخزی به سیستمی فیدرالیه وه نییه، به لکو دابه شکردنی ده سه لاته کان په یوه ندی به ده ولته ی قانونه وه هه یه. پیموایه تیکه لاویه ک له و دارشته دا هه یه. ده ولته ی قانونیش په یوه ندی به دیموکراسی و قانونی مافداره وه هه یه که ئه وه له میژوی ۸۲ ساله ی ده ولته ی عیراق جیگه ی نه بوته وه.

خالیکی جه وهه ری ده ولته ی فیدرال به هر سی ده سه لاته کانیه وه له شیوه کانی دیکه ی ده ولت جیا ده کاته وه، دهنگی راسته وخزی نوینه ره پیکهینه ره کانی هه پیمه کانیه تی. ئه مه ش وهک ریسیایه کی سه ره کی خزی له ده سه لاتی قانونداندا ده بینیته وه. له هه مو سیستمه فیدراله کاندایه پرله مان دوو ژوور یان دوو باله. بالیکیان نوینه رایه تی دانیشتون ده کات وهک هاوالاتی ده ولته فیدراله که، باله که ی دیکه نوینه رایه تی قهواره پیکهینه ره کانی ده ولته ی فیدرال ده کا. ئه نجومه نی نوینه ران و ئه نجومه نی پیرانی ئامریکا نمونه یه کی هه ره

زیندوه، له سهر څو نمونه یېش ولاته کانی دیکه په رله مانه که یان دوبا له. څو شیوازه له دابه شکر دنی ده سلاتی گه ل له ریگه ی نوینه رانییوه به سهر دوو ژووری په رله ماندا گرتی فیدرالیزم وهک کرده یه کی ده سلاتدابه شبون له گوریدا نییه. شایانی باسه ولاتی دیموکراسی واهه یه که سیستمه که ی فیدرالیش نییه به لکو دیسیتراله که چی دوو ژوری په رله مانی هه یه. ژووریکیان هی نوینه رانی گه له، هی دیکه ش هی پاریزگا پیکه پنه ره کانیه تی وهک شانشینى هژله ند.

چی سهرنجه قانونی به ریوه بردنی ده وله تی عیاق بژ قوناخى گواستنه وه خوی له و مه سه له یه ته واو بوارده وه. کومه له ی نیشتمانی ته نها یه ک کومه له و یه ک ژووره وهک هر ولاتیکی ساده ی سه نترال.

پرسیار لیږده دا څه وه یه څا تا چند لایى له و تیبینیانه یان څو که موکورتییانه ی قانونی ناوبراو له ده ستوری هه میسه یی څا ینده ی عیراقیدا ده کړیته وه، بژ څه وه ی قانونیانه عیراق بیته عیراقیکی فیدرال؟ به گویره ی برگه ی یه که می ماده ی 61 ته نها واده ی چوار مانگ و یه ک دوو هه فته ماون بژ دانانی پرژوه ی ده ستور. څو ده ستوره هه میسه یی هه ده بی پرسى فیدرالیزم و ته واوی پرسه کانی دیکه بی ته مومژ له نیو ماده کانیدا ده قنوس بکا، څه وسا پرسیار سه ره کی څه وه یه څا څو ماوه یه ده به ستی به رسقى پرسىکی وا چاره نووس ساز ده بی؟؟؟